

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE
ȘI GESTIUNEA AFACERILOR**

CATEDRA DE CONTABILITATE ȘI AUDIT

**TEZĂ DE DOCTORAT
-REZUMAT-**

**CONTRIBUȚIA INFORMAȚIEI FINANCIAR-
CONTABILE LA PERFEȚIONAREA PROCESULUI
INTERN DE ADECVARE A CAPITALULUI LA RISC
ÎN BĂNCI**

**Conducător științific:
Prof. univ. dr. Dumitru Mățiș**

**Doctorandă:
Ramona Teșu**

Cluj-Napoca, 2013

Cuprinsul rezumatului tezei de doctorat:

<i>1. Structura tezei de doctorat</i>	3
<i>2. Motivația și importanța cercetării</i>	4
<i>3. Metodologia cercetării științifice</i>	8
<i>4. Sinteza capitolelor cuprinse în teza de doctorat</i>	12
<i>5. Sinteza concluziilor cercetării științifice</i>	16
<i>6. Limitele și perspectivele cercetării științifice</i>	27
<i>7. Referințe bibliografice</i>	30

Cuvinte cheie: informație financiar-contabilă, risc bancar, situație financiară anuală, supraveghere prudențială, capital bancar, fonduri proprii, indicatori de performanță și risc, proces intern de adecvare a capitalului bancar, Acordul Basel I, Acordul Basel II, Acordul Basel III

Lista cu grafice, figuri și tabele

Introducere

Metodologia cercetării științifice

Capitolul 1. Valorificarea informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit

- 1.1. Importanța și locul sistemului bancar din România
- 1.2. Principalii indicatori de performanță și de risc din sectorul bancar și evoluția lor.
Fundamentarea acestora pe baza informației financiar-contabile
- 1.3. Valorificarea informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit
 - 1.3.1. Poziția financiară a instituțiilor de credit
 - 1.3.2. Performanțele financiare ale instituțiilor de credit
 - 1.3.3. Fluxurile de trezorerie ale instituțiilor de credit

Capitolul 2. Utilizarea informațiilor contabile obținute din gestionarea riscurilor bancare

- 2.1. Riscurile bancare. Metode și tehnici de administrare.
 - 2.1.1. Riscul de creditare
 - 2.1.2. Riscul ratei dobânzii
 - 2.1.3. Riscul de lichiditate
 - 2.1.4. Riscul valutar
 - 2.1.5. Riscul operațional
 - 2.1.6. Riscul de piață
 - 2.1.7. Riscul sistemic
- 2.2. Cerințe prudențiale ale instituțiilor de credit
- 2.3. Relația dintre analiza riscului și supravegherea bancară
- 2.4. Delimitări și structuri privind capitalul instituțiilor de credit
- 2.5. Rolul și calitatea informației contabile privind raportarea fondurilor proprii de nivel 1
- 2.6. Rolul și calitatea informației contabile privind raportarea fondurilor proprii de nivel 2

2.7. Diferențele și asemănările dintre rezerve, provizioane și ajustări pentru deprecierea creditului și a dobânzii

Capitolul 3. Rolul informațiilor contabile în procesul intern de adecvare capitalului la risc în bănci

3.1. Basel I, II, III: modificări propuse pentru determinarea gradului de adecvare a capitalului

3.2. Studiu de caz privind adecvarea capitalului bancar în scopul includerii riscului de piață

3.3. Studiu de caz privind adecvarea capitalului bancar în scopul includerii riscului de credit

3.4. Studiu de caz privind impactul aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) asupra situațiilor financiare anuale ale băncilor

3.5. Studiu de caz privind indicatorii financiari¹ din cadrul situațiilor financiare ale băncilor cotate la de Valori București (BVB) din România comparativ cu băncile cotate la Bursa de Valori Sofia (BVS) din Bulgaria

Concluzii și contribuții proprii

Referințe bibliografice

Lista tabelor, figurilor și graficelor

Anexe

¹) Indicatori financiari – denumire conform Bursei de Valori București (BVB) și conform Bursei de Valori Sofia (BVS)

2. Motivația și importanța cercetării

Creșterea continuă a riscurilor bancare în epoca contemporană, concomitent cu intensificarea relațiilor de colaborare, ce a dus la internaționalizarea reglementărilor, în sensul elaborării unor norme naționale conform principiilor acceptate de mai multe țări, de genul grupurilor internaționale de studii organizate de Banca Reglementelor Internaționale de la Basel sau aplicarea normelor comunitare, elaborate sub forma Directivelor Europene, constituie motivația alegerii temei de cercetare. Legea bancară românească stabilește prin reglementări, cerințele prudențiale, ca norme de reducere a expunerii la risc, de constituire a unor resurse de acoperire a pierderilor rezultate din realizarea riscurilor sau măsuri de limitare a efectelor negative ale înfăptuirii riscurilor. Normele bancare impun băncilor un comportament obligatoriu comensurat prin anumiți parametri. Îmbinând contextul economic actual cu interesul meu față de domeniul contabil, de sectorul bancar, de documentele de sinteză contabilă din acest sector, de riscurile bancare, de procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci aș dori să conturez faptul că, relevanța unui studiu în acest segment, al aportului informațiilor financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci are un rol special în peisajul științific și economic național, întrucât instituțiile de credit desfășoară o activitate extrem de sensibilă. Practic, gradul de senzitivitate la informații negative este deosebit de ridicat în cadrul instituțiilor de credit. O manipulare a informațiilor financiar-contabile din sectorul bancar, o interpretare greșită a lor sau doar un zvon în acest sens, fac investitorii, managerii, publicul larg, mediul economic, autoritățile statului să fie în alertă sau chiar afectați.

Motivația alegerii acestei teme de cercetare este dublu justificată. Pe de o parte, argumentele expuse în demersul nostru științific referitoare la importanța procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, cu accent deosebit asupra contextului actual de armonizare a abordării sale la nivelul Uniunii Europene, iar pe de altă parte importanța deosebită ce trebuie acordată contabilității, în procesul de gestionare a riscurilor și de evaluare a performanțelor bancare, care a parcurs și ea în ultimii ani numeroase etape pentru realizarea convergenței către prevederile internaționale. Aș dori să menționez faptul că, pentru perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, este necesar ca

informațiile financiar-contabile să fie precise, reale, complete, operative, inteligibile, comparative, compatibile, relevante.

Pe aceste coordonate, se înscriu și preocupările pentru investigarea aprofundată a contribuției informației financiar-contabile, aportul adus de aceasta la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, a implicațiilor pe care le comportă în sistemul bancar românesc.

Obiectivele tezei

Obiectivul principal al cercetării noastre este de a reflecta contribuția pe care informațiile financiar-contabile furnizate prin intermediul situațiilor financiare anuale, care concentrează esența tuturor informațiilor contabile, o are la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

Obiectivele operaționale pe care dorim să le atingem în demersul nostru științific, sunt orientate îndeosebi spre:

- reflectarea permanentei conexiuni între informațiile financiar-contabile și procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci;
- conturarea elementelor care definesc complexul economic național, sistemul bancar din România, rolul și locul Băncii Naționale a României în cadrul acestuia;
- evidențierea eficienței respectării principiilor și regulilor care guvernează organizarea sistemului informațional bancar, a sistemului informatic bancar;
- valorificarea informațiilor contabile în activitatea bancară;
- evidențierea conexiunii dintre informațiile financiar-contabile și activitatea de management a unei instituții bancare printr-o serie de analize comparative a indicatorilor structurali ai sistemului bancar românesc, a cotei de piață a instituțiilor de credit, a ponderii instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului, a participațiilor străine la capitalul instituțiilor de credit din România;
- relevarea aportului informațiilor contabile în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci prin prisma principalilor indicatori de performanță și risc;
- evidențierea importanței informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit în adecvarea capitalului bancar;
- definirea cadrului general de gestionare a riscurilor în activitatea bancară;
- evidențierea rolului pe care metodele și tehnicile de administrare a riscurilor bancare îl au în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci;

- relevarea importanței centrale pe care o au riscul de credit, de lichiditate, de piață, ratei dobânzii, valutar, operațional, sistemic în activitatea instituțiilor de credit;
- reliefaarea cerințelor prudențiale cu privire la activitățile specifice bancare;
- relevarea aportului informațiilor contabile furnizate prin prisma principalelor implicații ale riscurilor bancare;
- relevarea aportului informațional prin prisma fluxului informațional privind incidentele de plăți din România;
- prezentarea rolului principalelor instrumente de sprijin de gestionare a riscurilor bancare;
- explicarea relației dintre analiza riscului și supravegherea bancară;
- relevarea aportului informațional reflectat prin conturarea elementelor componente ale fondurilor proprii și a rolului acestora în procesul intern de adecvare a capitalului bancar la risc;
- relevarea aportului informațional reflectat prin conturarea asemănarilor și deosebirilor dintre rezerve, provizioane și ajustări pentru deprecierea creditului și a dobânzii;
- reflectarea modificărilor care vor afecta în următorul deceniu peisajul bancar, ca urmare a adoptării noului Cadru General de Supraveghere Bancară;
- conturarea modificărilor propuse pentru determinarea gradului de adecvare a capitalului bancar pe segmentul de timp 1988 – 2012 (Acordul Basel I, Acordul Basel II, Acordul Basel III);
- analiza adecvării capitalului bancar în scopul includerii riscului de piață;
- analiza adecvării capitalului bancar în scopul includerii riscului de credit;
- analiza comparativă a cerințelor de capital calculate pe o perioadă de 2 ani, pe baza situațiilor financiare anuale a X-Bank;
- analiza impactului aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) asupra situațiilor financiare anuale la Z –Bank;
- analiza comparativă a indicatorilor financiari din cadrul situațiilor financiare anuale a unui panel format din 6 instituții de credit, 4 cotate la Bursa de Valori București (BVB) și 2 cotate la Bursa de Valori Sofia (BVS).

Obiectivele menționate mai sus, reflectă faptul că lucrarea este o cercetare interdisciplinară, axată pe un element fundamental de maximă actualitate, ce caracterizează activitatea bancară, și anume „contribuția informației financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci”.

3. Metodologia cercetării științifice

Aria cercetării științifice cuprinde contribuția informației financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, procesele de identificare, evaluare, analiză și control a riscurilor bancare, alături de analiza cerințelor, autorităților de supraveghere bancară. Cercetarea se concentrează asupra acestor factori care influențează managementul performanței și al riscului, prin mai multe studii de caz.

Actuala teză de doctorat prezintă și analizează detaliat contribuția informației financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, de asemenea, reunește problemele comune ale gestionării riscurilor financiar-bancare, cu o semnificație majoră în activitatea instituțiilor de credit. Sunt subliniate în teză principalele provocări ale procesului intern de adecvare a capitalului băncii la risc. De asemenea, sunt comparate cerințele de capital calculate conform celor trei acorduri Basel. Am dedus din această comparație relația:

<p>Cerința de capital conform Basel I < Cerința de capital conform Basel II < Cerința de capital conform Basel III</p>
--

În urma declanșării crizei financiare, în anul 2008, s-a evidențiat importanța gestionării riscului de creditare, riscului ratei dobânzii, riscului de lichiditate, riscului de schimb valutar, riscului operațional, riscului de piață și a riscului sistemic. În prezent, impactul introducerii noilor cerințe de capital Basel III asupra sistemului bancar românesc se consideră a fi limitat. Aș dori să menționez că, o guvernare corporativă bancară eficientă, în funcție de modelul de afaceri și profilul de risc corespunzător, este primordială pentru implementarea cu succes a Basel III.

Teza are ca domeniu de cercetare aspectele teoretice, metodologice și practice ale contribuției informației financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

Pentru realizarea obiectivelor propuse am formulat o ipoteză privind relația „informație financiar-contabilă - risc bancar - capital bancar”, potrivit căreia aportul informațional al situațiilor financiare, al gestiunii riscurilor bancare au o influență directă în perfecționarea

procesului intern de adecvare a capitalului în bănci. Pentru realizarea acestui obiectiv am pus un accent deosebit pe modul de valorificare a informațiilor contabile. În vederea demonstrării ipotezei formulate, actuala cercetare conține mai multe studii de caz. Concluzia studiilor de caz confirmă ipoteza formulată, și anume existența unor interdependențe multiple care au un impact direct sau indirect asupra relației „informația financiar-contabilă - risc bancar - capital bancar”.

În analiza noastră vom utiliza o cercetare teoretică și una practică. Cercetarea teoretică descrie detaliat legile, reglementările și normele de aplicare în domeniul bancar din România. Această cercetare s-a întins pe o perioadă mai lungă de timp și a presupus, în principal, studierea legislației în vigoare, o legislație destul de laborioasă, precum și studierea articolelor științifice apărute în domeniu. Din punctul de vedere al curentelor de cercetare, lucrarea de față se situează în cadrul curentelor de cercetare pozitiv-constructive, fără să lipsească unele abordări critice. Cercetarea de față se bazează pe o abordare de tip deductiv, pornind de la prezentarea unor concepte și teorii generale și îndreptându-se spre punerea lor în aplicare în cadrul procesului intern de adecvare la risc în bănci. Pentru analiza datelor cu caracter național sau internațional, am utilizat metoda de cercetare comparativă longitudinală (prezentarea evoluției fondurilor proprii în țara noastră, a indicatorilor de performanță și risc). În analiza practică vom utiliza ca metodă de cercetare, analiza calitativ-comparativă, prin prezentarea detaliilor referitoare situațiile financiare anuale ale unui segment de șase bănci cotate la Bursa de Valori București și la Bursa de Valori Sofia. Am ales acest tip de cercetare deoarece este orientată, în primul rând, spre verificarea teoriilor și a ipotezelor emise, referitor la subiectul tratat și, mai ales, pentru că folosește tehnici structurate, de exemplu, studiul de caz. Analiza și interpretarea informațiilor obținute în studiile de caz se poate realiza atât manual, cât și informatizat, utilizând grafice, diagrame.

Orice activitate de cercetare, fie că este orientată spre stabilirea unor noi teorii, fie că are drept scop verificarea punerii în practică a unor aspecte teoretice deja existente, poate fi clasificată în două categorii:

- cercetarea inductivă (de la practică la teorie);
- cercetarea deductivă (de la teorie la practică).

Așa cum din punct de vedere teoretic cele două metode de cercetare amintite coexistă, și din punct de vedere practic asistăm la o inter-relaționare a lor, exclusivitatea uneia sau a alteia, în momentul punerii efective în aplicare, fiind greu de stabilit datorită interdependențelor ce există în general, între teoretic și practică. Nu există teorii care să nu aibă la bază un minim

de date practice, după cum nu există studii practice care să nu pornească de la un minimum de informații teoretice.

Pentru a-și realiza funcția sa, metodologia cercetării științifice cuprinde, deopotrivă, definirea adecvată a domeniului studiat, o serie de principii și de reguli de desfășurare a investigațiilor, stabilirea instrumentului de lucru pentru culegerea și interpretarea datelor, precum și stagiile de construcție sau reconstrucție teoretică. Scopul fundamental al metodologiei este acela de a ne ajuta să înțelegem, nu atât produsele științei, cât procesul de cunoaștere însuși. Ca orice disciplină, metodologia are un obiect propriu de cercetare și o metodă proprie de cercetare. Metoda este “felinarul care luminează calea în întuneric”, considera Francis Bacon subliniind importanța majoră pe care o joacă în realizarea unei bune cercetări. Dintre metodele destinate cercetării științifice, din punctul de vedere al criteriului temporal, am analizat problematica riscurilor bancare corelate cu capitalul bancar, folosind metode longitudinale. Astfel, am analizat capitalul bancar atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic, punând accent asupra influenței componentelor sale și asupra stabilității sistemului financiar în ansamblul său. La nivel microeconomic, pentru a analiza influența capitalului bancar asupra sistemului bancar, am utilizat studii de caz, prin metoda descriptivă (narativă), precum și instrumentul de lucru concretizat în analiza documentelor, în special a situațiilor financiare. Pentru culegerea datelor cea mai importantă a fost metoda observării (spontane sau provocate). La nivel macroeconomic, am efectuat o analiză retrospectivă a evoluției de-a lungul timpului a adecvării capitalului, a limitării riscurilor bancare și a consecințelor sale, precum și a solidității sistemului financiar bancar evidențiată prin prisma indicatorilor de performanță și de risc. Prin studiile de caz am încercat să punem în valoare aportul pe care îl au informațiile financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci. Metodologia cercetării s-a bazat pe utilizarea următoarelor metode de cercetare științifică: metoda de analiză logică, raționamentul, metoda comparativă, metoda deductivă și metoda inductivă, metoda analizei, observația.

Sintetizând toate aspectele expuse, se poate aprecia succesiunea etapelor care se doresc a fi expuse pe timpul cercetării, pornind de la stadiul inițial până la finalizarea acesteia, astfel :

- identificarea domeniului general al cercetării;
- stabilirea temei abordate;
- stabilirea planului cercetării;
- stabilirea modului de desfășurare a cercetării;

- colectarea informațiilor;
- analizarea informațiilor;
- prezentarea rezultatelor cercetării.

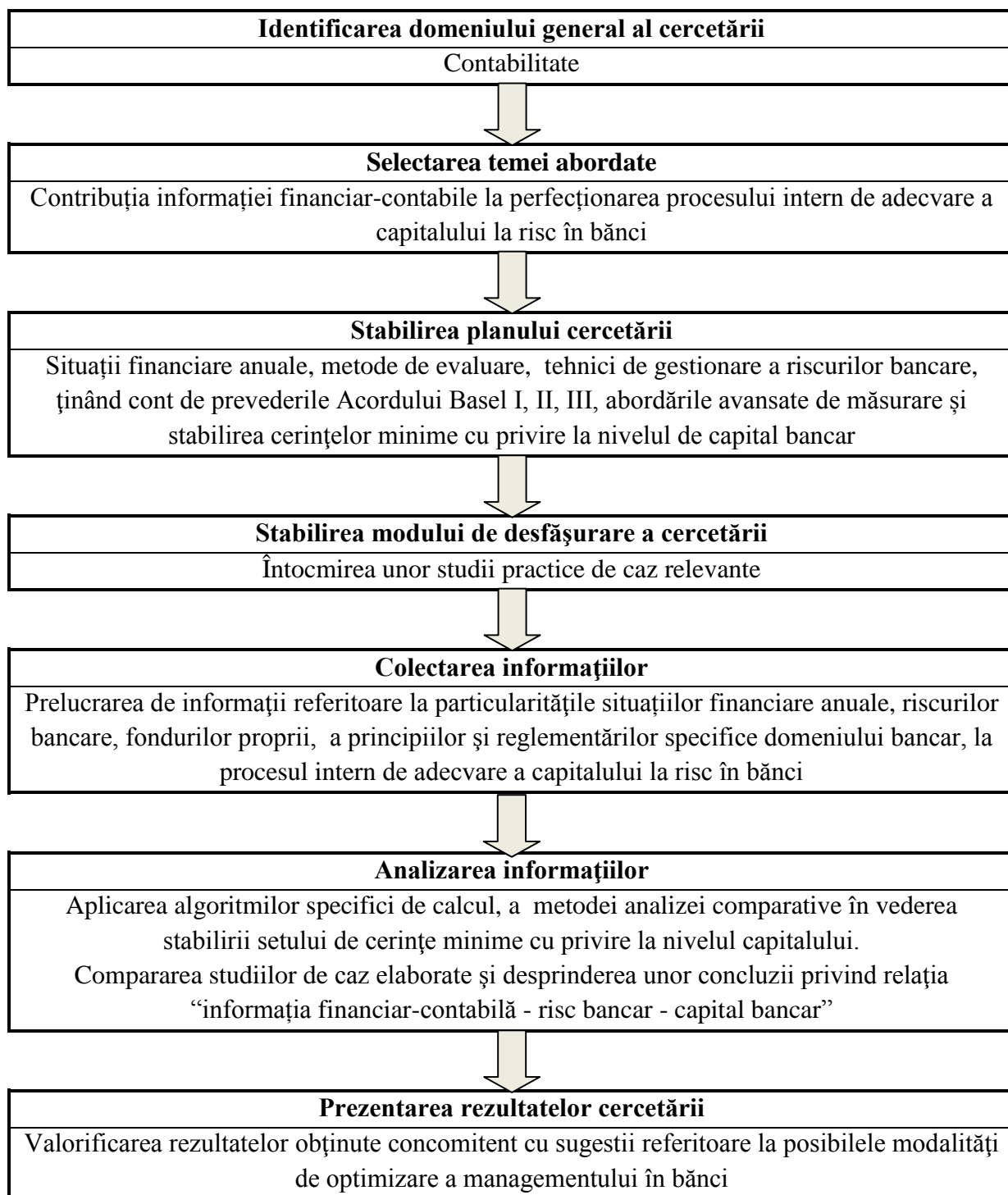

Figura 1. Etapele cercetării științifice

(Sursa: Proiecția autorului)

În ceea ce privește metodologia de cercetare, aceasta s-a concentrat atât asupra analizei datelor privind structura Acordului Basel, cât și asupra efectelor implementării acestuia. Abordarea acestei teme a avut la bază interesul pentru cunoașterea efectelor potențiale ale riscurilor asupra sistemului bancar din România, efecte atât pozitive, cât și negative, asupra creșterii economice. Rezultatele științifice estimate au în vedere prezentarea modificărilor structurale la nivelul sistemului bancar din România și efectele acestor modificări asupra stabilității macroeconomice, analizând structura și prevederile Acordului Basel.

4. Sinteza capitolelor cuprinse în teza de doctorat

Teza a fost structurată în două mari părți. Prima parte, formată din capitolul 1 vizează elementele care definesc complexul economic național, sistemul bancar din România, rolul și locul Băncii Naționale a României în cadrul acestuia. De asemenea, este relevat aportul informațiilor contabile în managementul riscurilor bancare, rolul eficienței respectării principiilor și regulilor care guvernează organizarea sistemului informațional bancar, a sistemului informatic bancar. Este evidențiată importanța informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit în adecvarea capitalului bancar. Partea a doua, formată din capitolele 2 și 3, are în prim plan relația „informația financiar-contabilă - risc bancar - capital bancar” în contextul supravegherii prudențiale. Totodată se ține cont de principiile Acordului Basel I, II, III privind procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

Având în vedere metodologia cercetării, a fost stabilită următoarea structură a lucrării: introducere, metodologia cercetării științifice, trei capitole, concluzii și contribuții proprii, limite și perspective ale cercetării științifice, referințe bibliografice și anexe.

În ***Introducere*** se argumentează actualitatea temei de cercetare, necesitatea și importanța acesteia în contextul economico-financiar actual. Este formulată motivația alegerii temei de cercetare, iar în continuare este prezentată metodologia de cercetare utilizată, noutatea temei abordate.

În ***Metodologia cercetării științifice*** sunt prezentate aria cercetării științifice, domeniul și obiectivele cercetării științifice, precum și structura acesteia. De asemenea, sunt prezentate

tipurile de cercetare științifică utilizate, etapele cercetării științifice, metodele de cercetare utilizate și paralelismul acestora, etapele studiului de caz (una dintre metodele utilizate), caracteristicile cercetării științifice. În continuare este prezentată structura și organizarea tezei.

Capitolul I, *Valorificarea informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit* evidențiază elementele care definesc complexul economic național, sistemul bancar din România, sistemul informațional economic bancar, rolul și locul Băncii Naționale a României în cadrul acestuia, considerat drept o oglindă a creșterii economice, ce contribuie la dezvoltarea economică a țării în cel puțin două moduri: direct, prin creșterea elementelor bilanțiere ale băncilor din cadrul sistemului și indirect, prin finanțarea acordată. Sunt prezentați într-o secțiune a acestui capitol principalii indicatori de performanță și risc din sectorul bancar și evoluția lor pe o perioadă de 6 ani. Totodată, în acest capitol am realizat o analiză comparativă a indicatorilor structurali ai sistemului bancar românesc pe o perioadă de 6 ani consecutivi (anul 2007 – anul 2012), o analiză comparativă a cotei de piață pe o perioadă de 6 ani consecutivi (anul 2007 – anul 2012), o analiză comparativă a participațiilor străine la capitalul instituțiilor de credit din România pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008 - anul 2012). De asemenea, în acest capitol ne concentrăm atenția asupra subsistemului informațional, în cadrul căruia un rol deosebit îi revine sistemului informatic, având în vedere faptul că, fără un set de programe informatice profesionale, competitive pe plan național și internațional, nu ar fi posibilă desfășurarea în condiții de eficiență a activității bancare. La rândul lor, informațiile contabile care se obțin prin intermediul unor situații financiare anuale corecte, dobândesc un plus de calitate și contribuie, în mod semnificativ, la adoptarea unor decizii economice adecvate unei bune gestionări a întregii activități a instituției bancare.

Capitolul al II-lea, *Utilizarea informațiilor contabile obținute din gestionarea riscurilor bancare*, abordează cadrul general de gestionare a riscurilor în activitatea bancară. De asemenea, conturăm principalele trăsături ale gestionării riscurilor în instituțiile de credit și aportul informațional furnizat prin gestionarea riscului de credit, de lichiditate, operațional, de piață, valutar din economia românească, în cadrul implementării cerințelor Acordului Basel. Sunt tratate principalele cerințe prudențiale, instrumentele de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitate financiară, metodele și tehnicile de administrare a riscurilor și am reliefat structura fondurilor proprii de nivel 1 și de nivel 2 ale instituțiilor de credit și evoluția lor. De asemenea, sunt reliefate diferențele și asemănările dintre rezerve,

provizioane și ajustări pentru deprecierea creditului și a dobânzii. Totodată se completează studiul privind analiza gestionării riscurilor bancare, prin intermediul unei analize privind ritmul real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008 – anul 2012), prezentarea ritmului real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012), prin prezentarea structurii fondurilor proprii de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012), prin realizarea unei analize comparative privind evoluția fondurilor proprii și a gradului de adecvare a capitalului pe o perioadă de 9 ani (anul 2004 - anul 2012).

Capitolul al III-lea, ***Rolul informației contabile în procesul intern de adecvarea a capitalului la risc în bănci***, conturează modificările propuse pentru determinarea gradului de adecvare a capitalului bancar, începând din anul 1988, de la introducerea primului Acord Basel, până în prezent, când analizăm impactul introducerii Acordului Basel III și posibilitatea introducerii Acordului Basel IV, care să elimine neajunsurile Acordului Basel III. De asemenea, descrie abordările avansate de măsurare și setul de cerințe minime cu privire la nivelul capitalului bancar. Este analizată prin studiu de caz, adecvarea capitalului, în scopul includerii riscului de piață, riscului de credit. În ultima secțiune a acestui capitol, sunt analizate comparativ cerințele de capital, calculate pe o perioadă de 2 ani consecutivi, pe baza situațiilor financiare anuale a X-Bank, conform Acordului Basel I, Acordului Basel II și Acordului Basel III. În finalul capitolului al III-lea și totodată în finalul demersului nostru științific este realizată o analiză comparativă a indicatorului de solvabilitate la X-Bank cu media solvabilității în sistemul bancar pe un segment de 9 ani (2004-2012), o analiză a impactului aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) asupra situațiilor financiare anuale la Z –Bank și o analiză comparativă a indicatorilor financiari din cadrul situațiilor financiare ale băncilor cotate la Bursa de Valori București (BVB) din România și la Bursa de Valori Sofia (BVS) din Bulgaria.

Lucrarea este finalizată prin menționarea de ***Concluzii, propuneri, limite și perspective ale cercetării***, ultimul segment al lucrării, care cuprinde sinteza rezultatelor obținute și prezintă concluziile desprinse, care reprezintă posibilele măsuri, orientări și direcții în eficientizarea activității sistemului bancar din România.

Contribuția proprie în cadrul acestei lucrări constă în dezvoltarea unor analize comparative pentru relevarea aportului informației financiar-contabile în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, în determinarea gradului de corelare dintre „informația financiar-

contabilă - risc bancar – capital bancar”. Expunem conceptele specifice demersului nostru științific și le analizăm, conturând delimitările și interfețele lor, evidențiind rolul acestora în cadrul procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci. În strânsă corelație cu modificările legislative aferente măsurilor de limitare ale riscurilor bancare, cu prezentarea rolului informațiilor financiar-contabile în procesul intern de adecvare a capitalului bancar la risc, lucrarea cuprinde o prezentare a evoluției sistemului bancar românesc, a adecvării capitalului bancar prin prisma analizei comparative a principalilor indicatori de performanță și de risc pe un segment de 6 ani, a unei analize comparative privind indicatorii structurali ai sistemului bancar românesc pe o perioadă de 6 ani, a unei analize comparative privind cota de piață pe o perioadă de 6 ani, a unei analize comparative privind ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului pe o perioadă de 6 ani, a unei analize comparative privind participațiile străine la capitalul instituțiilor de credit din România pe o perioadă de 5 ani, analizei instrumentelor de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea bancară, prezentării ritmului real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani, prezentării structurii fondurilor proprii de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi, unei analize comparative privind evoluția fondurilor proprii și a gradului de adecvare a capitalului pe o perioadă de 9 ani, evoluției indicatorului de solvabilitate în România pe o perioadă de 9 ani, analizei comparative a cerințelor de capital, calculate pe o perioadă de 2 ani, conform celor trei acorduri Basel, analizei comparative a indicatorului de solvabilitate la X-Bank cu media solvabilității în sistemul bancar pe un segment de 9 ani (2004-2012), analizei impactul aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) asupra situațiilor financiare anuale la Z-Bank, și o analiză comparativă a indicatorilor financiari din cadrul situațiilor financiare ale băncilor cotate la Bursa de Valori București (BVB) din România și la Bursa de Valori Sofia (BVS) din Bulgaria. Descriem abordările avansate de măsurare și setul de cerințe minime cu privire la nivelul capitalului, prezentând studii comparative privind diferite elemente care conturează procesul de adecvare a capitalului bancar, adecvarea a capitalului în scopul includerii riscului de piață și a riscului de credit.

5. Sinteza concluziilor cercetării științifice

În ultima parte a tezei, am sintetizat rezultatele cercetării și am formulat concluziile generale care s-au desprins în urma activității desfășurate de noi, concluzii care sunt structurate pe două paliere:

- concluzii desprinse în urma activității de cercetare teoretică;
- concluzii desprinse în urma activității de cercetare aplicativă.

În cele ce urmează, ne propunem să oferim o imagine concisă, sintetică a principalelor rezultate obținute pe cele două laturi ale activității de cercetare.

Obiectivul principal *al primului capitol: Valorificarea informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit*, a constat în prezentarea abordărilor conceptuale referitoare la activitatea bancară în România și în prezentarea organizării generale a sistemului informațional economic în mediul bancar din România. Totodată am conturat contribuția pe care informațiile financiar-contabile furnizate prin intermediul situațiilor financiare anuale o au la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

În vederea realizării acestui deziderat, am realizat următoarele obiective secundare:

- reflectarea permanentei conexiuni între informațiile financiar -contabile și procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci;
- conturarea elementelor care definesc complexul economic național, sistemul bancar din România, rolul și locul Băncii Naționale a României în cadrul acestuia;
- evidențierea eficienței respectării principiilor și regulilor care guvernează organizarea sistemului informațional bancar, a sistemului informatic bancar;
- valorificarea informațiilor contabile în activitatea bancară;
- evidențierea conexiunii dintre informațiile financiar-contabile și activitatea de management a unei instituții bancare printr-o serie de analize comparative a indicatorilor structurali ai sistemului bancar românesc, a cotei de piață a instituțiilor de credit, a ponderii instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului, a participațiilor străine la capitalul instituțiilor de credit din România;
- relevarea aportului informațiilor contabile în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci prin prisma principalilor indicatori de performanță și risc;

- evidențierea importanței informațiilor contabile din situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit în adecvarea capitalului bancar.

Aportul personal în acest capitol a constat în sintetizarea elementelor cheie din evoluția activității bancare din România, având drept ghid, criteriul conceptual în context național și internațional, pe axa timpului. Prezentând starea actuală a sistemului informațional economic la nivel național și internațional, am evidențiat perspectivele de organizare a acestuia în mediul bancar din România. Folosind argumentele pro și contra organizării sistemului informațional economic am reușit să conturez direcțiile de perfecționare a acestuia, în vederea îmbunătățirii performanțelor și creșterii calității activităților depuse. Totodată, am realizat o analiză comparativă pe o perioadă de ani 6 consecutivi (anul 2007 – anul 2012) a principalilor indicatori de performanță și risc din sistemul bancar românesc o analiză comparativă a indicatorilor structurali ai sistemului bancar românesc pe o perioadă de 6 ani consecutivi (anul 2007 – anul 2012), o analiză comparativă a cotei de piață pe o perioadă de 6 ani consecutivi (anul 2007 – anul 2012), o analiză comparativă a participațiilor străine la capitalul instituțiilor de credit din România pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008- anul 2012). Analizele comparative realizate în acest capitol evidențiază stadiul activităților bancare din România. Aportul informațional al analizelor comparative realizate în acest capitol are la bază premisa că, perfecționarea managementului bazat pe cunoaștere în cadrul instituțiilor de credit este o cerință de bază în evoluția pozitivă a acesteia, cu riscuri controlabile și tot mai mici.

Obiectivul principal al capitolului al II-lea, *Utilizarea informațiilor contabile obținute din gestionarea riscurilor bancare*, a constat în evidențierea contribuției pe care informațiile financiar-contabile furnizate prin intermediul situațiilor financiare anuale o au în procesul de gestionare a riscurilor bancare. În vederea realizării acestui deziderat, am realizat următoarele obiective secundare:

- definirea cadrului general de gestionare a riscurilor în activitatea bancară;
- relevarea aportului informațiilor contabile furnizate prin conturarea criteriilor de clasificare a riscurilor bancare;
- evidențierea rolului pe care metodele și tehnicile de administrare a riscurilor bancare îl au în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci;
- relevarea importanței centrale pe care o au riscul de credit, de lichiditate, de piață, ratei dobânzii, valutar, operațional, sistemic în activitatea instituțiilor de credit;

- reliefarea cerințelor prudențiale cu privire la activitățile specifice bancare;
- relevarea aportului informațiilor contabile furnizate prin prisma principalelor implicații ale riscurilor bancare;
- relevarea aportului informațional prin prisma fluxului informațional privind incidentele de plăți din România;
- prezentarea rolului principalelor instrumente de sprijin de gestionare a riscurilor bancare;
- reliefarea relației dintre analiza riscului și supravegherea bancară;
- relevarea aportului informațional reflectat prin conturarea elementelor componente ale fondurilor proprii și a rolului acestora în procesul intern de adecvare a capitalului bancar la risc;
- relevarea aportului informațional reflectat prin conturarea asemănărilor și deosebirilor dintre rezerve, provizioane și ajustări pentru deprecierea creditului și a dobânzii;
- realizarea unei analize comparative privind ritmul real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008 – anul 2012);
- relevarea ritmului real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012);
- relevarea structurii fondurilor proprii de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012);
- realizarea unei analize comparative privind evoluția fondurilor proprii și a gradului de adecvare a capitalului pe o perioadă de 9 ani (anul 2004 - anul 2012).

Conceptul, metodele de gestiune ale riscurilor bancare, cerințele prudențiale, instrumentele de sprijin pentru supravegherea bancară au permis evidențierea delimitărilor și interfețelor gestionării riscurilor bancare. Am relevat aportul informațional furnizat de gestionarea principalelor riscuri bancare (riscul de creditare, riscul ratei dobânzii, riscul de lichiditate, riscul de schimb valutar, riscul operațional, riscul de piață, riscul sistemic), de instrumentele de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară, utilizând ca metodologie de cercetare metoda calitativă, bazându-ne pentru analiza acestor concepte, pe evidența comparativă a asemănărilor și deosebirilor, precum și a relațiilor de complementaritate cu scopul de a reliefa specificul gestionării riscurilor bancare. **Aportul personal** în acest capitol a constat în evidențierea importanței gestionării riscurilor bancare, subliniind astfel necesitatea externalizării acestei activități atât de importante la nivelul fiecărei instituții de credit. În realizarea unei analize privind ritmul real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008 – anul

2012), prezentarea ritmului real de creștere a fondurilor proprii totale și de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012), prezentarea structurii fondurilor proprii de nivel 1 pe o perioadă de 5 ani consecutivi (anul 2008-anul 2012), realizarea unei analize comparative privind evoluția fondurilor proprii și a gradului de adecvare a capitalului pe o perioadă de 9 ani (anul 2004 - anul 2012). Aportul informațional al analizelor comparative realizate în acest capitol are la bază premisa că situațiile financiare anuale transparente, calitative, corecte, coroborate cu impactul riscurilor bancare este o altă cerință de bază în evoluția pozitivă a instituției de credit, cu riscuri controlabile și tot mai mici. Aceste informații contribuie la sporirea gradului de încredere în sistemul bancar, în sistemul economic în general.

Obiectivul principal al capitolului al III-lea, ***Rolul informațiilor contabile în procesul intern de adecvarea capitalului la risc în bănci***, constă în evidențierea contribuției pe care informațiile financiar-contabile furnizate prin intermediul situațiilor financiare anuale, o au în procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci. Astfel, am realizat următoarele obiective secundare:

- reflectarea modificărilor propuse pentru determinarea gradului de adecvare a capitalului bancar, începând din anul 1988, de la introducerea primului Acord Basel, până în prezent când analizăm impactul introducerii Acordului Basel III și posibilitatea introducerii Acordului Basel IV, care să elimine neajunsurile Acordului Basel III;
- analizarea adecvării capitalului bancar la risc în scopul includerii riscului de piață;
- analizarea adecvării capitalului bancar la risc în scopul includerii riscului de credit;
- analiza comparativă a cerințelor de capital calculate pe o perioadă de 2 ani, pe baza situațiilor financiare anuale a X-Bank, conform Acordurilor Basel I, II și III;
- analiza comparativă a indicatorului de solvabilitate la X-Bank cu media solvabilității în sistemul bancar pe un segment de 9 ani (2004-2012);
- analiza impactul aplicării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) asupra situațiilor financiare anuale la Z-Bank;
- analiza comparativă a indicatorilor financiari din cadrul situațiilor financiare ale băncilor cotate la Bursa de Valori București (BVB) din România și la Bursa de Valori Sofia (BVS) din Bulgaria.

Aportul personal ce completează demersul nostru științific, este relevat prin realizarea studiilor de caz, ce reflectă contribuția pe care informațiile financiar-contabile furnizate prin

intermediul situațiilor financiare anuale o au în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

Concluzii, propuneri, limite și perspective ale cercetării - ultimul segment al lucrării, cuprinde sinteza rezultatelor obținute și prezintă concluziile desprinse, care sugerează posibilele măsuri, orientări și direcții în eficientizarea activității sistemului bancar din România.

În această secțiune a lucrării am conturat următoarele ***concluzii finale***:

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile**

Succesul unei instituții de credit depinde în mare măsură de felul în care managerul culege informațiile, de calitatea informațiilor culese, de rapiditatea prelucrării acestora în vederea identificării celor mai bune soluții. Fiabilitatea și utilitatea sistemelor informaționale se constituie drept caracteristici limitative a fiecărei instituții de credit. Este necesară perfecționarea continuă a sistemului informațional și organizarea acestuia într-o formă unitară, eficientă și modernă. Informația contabilă calitativă este o adevărată resursă care oferă managerului instituției de credit un real avantaj competitiv, fiind declanșatoare a deciziilor.

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile furnizate de situațiile financiare anuale**

Situațiile financiare anuale asigură informații suficiente pentru realizarea informării, dar nu și pentru luarea unor decizii economice. O decizie eficientă depinde și de capacitatea managerului instituției de credit de a vedea cerințele realității. Situațiile financiare anuale reprezintă setul de documente care reflectă activitatea unei instituții de credit. Informațiile prezentate în situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit au un caracter mult mai complex decât prezentarea situațiilor financiare anuale a altor entități, deoarece gradul de sensibilitate la informații negative este cel mai ridicat în cadrul acestora. Printr-o simplă interpretare greșită a informațiilor din situațiile financiare ale unei instituții de credit sau un zvon în ceea ce le privește, mediul economic, publicul larg, investitorii, managerii sunt alertați și chiar afectați.

În opinia noastră, cel mai relevant aport informațional îl au următoarele posturi bilanțiere din cadrul situațiilor financiare anuale:

- *Creanțe asupra clienței și Creanțe asupra instituțiilor de credit*, acestea reflectând practic rolul băncilor de a acorda împrumuturi, credite. Contribuția informațională a acestor posturi bilanțiere la perfecționarea procesului de management este esențială,

deoarece în cadrul acestuia se reflectă majoritatea activelor. Calitatea activelor din acest post bilanțier sugerează calitatea portofoliului de credit, lucru care determină un flux calitativ de lichiditate, șansa de a obține venituri mai mari și totodată profituri tot mai mari. Astfel, în opinia noastră aceste posturi bilanțiere au aport deosebit prin informațiile pe care le conțin atât în managementul riscurilor cât și în cel comercial. De asemenea, prin informațiile pe care le conțin, aceste posturi bilanțiere afectează și procesul intern de adecvare a capitalului la risc în banci

- Aportul informațional al postului bilanțier *Numerar și echivalente de numerar* este relevant, deoarece reflectă starea de lichiditate a unei instituții de credit
- Ca posturi de datorii aș dori să menționez ca fiind relevant *Datorii asupra clientelei* acesta reflectând principalele resurse ale băncilor. De asemenea, aș menționa ca fiind relevant postul bilanțier *Datorii privind instituțiile de credit*, acesta reflectând resurse procurate prin împrumuturi contactate de către instituțiile de credit. Informațiile conținute de postul bilanțier *Datorii subordonate* are un aport deosebit asupra adecvării capitalului, determinat de caracteristica lor de a nu fi rambursate cu prioritate, ci, dimpotrivă, acestea să fie ultimele datorii pe care o instituție de credit le rambursează dacă se confruntă cu situații critice. Prin această caracteristică a acestui post bilanțier se asigură o garanție de protecție a lichidității în situații dificile.
- În cadrul *capitalurilor proprii*, este important să se raporteze un capital social solid, dar și un profit solid generat de activitatea instituției de credit. *Capitalizarea* corespunzătoare prevenirii riscurilor prevalente a continuat să reprezinte o caracteristică esențială a sectorului bancar românesc. Gradul confortabil de capitalizare constituie un element pozitiv fundamental al sistemului bancar. Acesta este datorat măsurilor de supraveghere adoptate de banca centrală și totodată îndeplinirii angajamentului asumat de băncile mamă privind menținerea unui nivel corespunzător al capitalului pentru filialele lor din România. Supravegherea prudențială și reglementarea sistemului bancar au evoluat permanent, constituindu-se treptat într-un cadru adecvat pentru funcționarea acestuia la standarde ridicate. Aportul informațional al capitalurilor proprii determină o apropiere cât mai mare a structurii acestora de cerințele pentru a fi încadrate în fonduri proprii, ca reper principal al adecvării capitalului.
- Informațiile privind posturile bilanțiere *Dobânzi de primit și venituri asimilate*, *Dobânzi de plătit și cheltuieli asimilate* sunt relevante în cadrul procesului de management bancar deoarece diferența dintre acestea reflectă profitabilitatea comercială. Informațiile privind posturile bilanțiere *Venituri din comisioane*, *Cheltuieli cu comisioane* le menționăm ca

fiind relevante, deoarece reflectă profitabilitatea operațională, veniturile și cheltuielile generate de activitatea principală a instituției de credit.

Dacă informațiile contabile din situațiile financiare anuale sunt nu doar citite, ci analizate încrucișat și comparativ cu detalii din Situația modificării capitalurilor proprii, din Situația fluxurilor de trezorerie și din notele explicative, acestea vor avea un aport calitativ în stabilirea cadrului de decizie corectă și oportună a managementului, în perfecționarea continuă a procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci.

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile furnizate prin gestionarea riscurilor bancare**

Gestionarea riscurilor în cadrul instituțiilor de credit se află sub influența unor modificări majore, cauzate de criza financiară globală. Evoluția istorică a teoriei managementului riscurilor bancare s-a caracterizat printr-o anumită incoerență și lipsă de consens, multe “bănci comerciale rămânând tributare tradiției căreia, conceptul de risc este asociat numai riscului de creditare” (Matiș E. A., 2009). În opinia noastră, instituțiile de credit trebuie să adopte politici pentru administrarea riscurilor semnificative, în vederea implementării profilului de risc ales. Aceste politici trebuie să corespundă strategiilor generale, să fie corelate cu nivelul fondurilor proprii ale instituțiilor de credit, cu experiența instituțiilor de credit în administrarea riscurilor și cu disponibilitatea de expunere la risc stabilită de Consiliul de administrație. Politicile privind administrarea riscului trebuie să fie transpuse în mod clar și transparent în norme interne și proceduri.

În managementul bancar, gestionarea optimă a riscurilor este deosebit de importantă. Reflectarea impactului riscurilor asupra informațiilor furnizate prin situațiile financiare anuale este esențială deoarece preocuparea permanentă de evitare, diminuare a riscurilor duce la afectarea directă a posturilor bilanțiere. De asemenea, informațiile furnizate prin intermediul situațiilor financiar-contabile sunt o bază de analiză a controlului riscurilor și a perfecționării procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci. Prin manifestarea riscurilor bancare pot fi afectate structura și conținutul informațiilor din situațiile financiare anuale. În opinia noastră, deși toate riscurile analizate în actuala teză afectează pozițiile bilanțiere, riscul de lichiditate are o importanță sporită, acesta putând afecta toate posturile bilanțiere de active și datorii și toate elementele din Contul de profit și pierdere, acest lucru având un impact major în managementul bancar. Totodată informațiile din situațiile financiare anuale au o deosebită relevanță asupra modului în care se iau deciziile manageriale. Aportul informațiilor contabile din cadrul procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci este relevant prin controlul riscului de lichiditate. Aș dori să

evidențiez faptul că, Acordul Basel III introduce ca noutate, referențiale privind lichiditatea, element de care se leagă toate informațiile care sunt furnizate de către instituțiile de credit și totodată element care este rezultată a tuturor deciziilor luate.

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile furnizate prin modelul C.A.A.M.P.L. (adecvarea capitalului, calitatea acționariatului, calitatea activelor, management, profitabilitate, lichiditate)**

Sistemul de rating bancar și avertizare timpurie – CAMEL (Capital, Assets, Management, Earnings, Liquidity) a fost adoptat în România, sub denumirea CAAMPL, presupunând în plus și analiza componentei Calitatea acționariatului. Analizând semnalele furnizate de modelul C.A.A.M.P.L., aș dori să menționez că este necesară raportarea semestrială a rezultatelor furnizate de acesta și publicarea raportului în vederea respectării transparenței activităților instituțiilor de credit. Se asigură delimitarea băncilor performante de cele cu performanțe mai scăzute, permițând orientarea efectivului de personal către zonele care prezintă vulnerabilități majore. Aceste rezultate ar putea conduce la îmbunătățirea sistemului de previziune a evenimentelor de deteriorare a ratingului. Pe măsură ce marile agenții de rating vor nota tot mai multe dintre instituțiile de credit din sistemul bancar românesc, utilizarea ratingurilor emise, va mări considerabil sfera de informații disponibile pentru completarea semnalelor furnizate de sistemul de previziune a evenimentelor de deteriorare a ratingului CAAMPL. Revizuirea semestrială a performanței modelului statistic, conform cerinței prevăzute de paragraful numărul 443 din Acordul Basel II, revizuit prin Acordul Basel III, reprezintă un pas important pentru menținerea acurateții acestuia la un nivel ridicat în viitor.

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile furnizate prin relaționarea permanentă a profilului de risc asumat de bănci cu nivelul capitalului social**

Relaționarea permanentă a profilului de risc asumat de bănci cu nivelul capitalului social, inclusiv în cadrul procesului de supraveghere, și implicarea corespunzătoare a acționarilor au contribuit la menținerea unei solidități sporite a sectorului bancar românesc la presiunile generate de criza financiară internațională.

- **Concluzii privind rolul și calitatea informațiilor financiar-contabile furnizate prin gestionarea riscurilor bancare în conformitate cu Acordul Basel**

Acordul Basel Misiunea Băncii Reglementelor Internaționale (BIS) este de a servi băncile centrale în urmărirea lor de stabilitate monetară și financiară, pentru a promova cooperarea internațională în aceste domenii și de a acționa ca o bancă pentru băncile centrale. Înființată

la 17 mai 1930, Banca Reglementelor Internaționale este cea mai veche organizație financiară internațională din lume și a rămas principalul centru de cooperare bancară internațională. Aș dori să evidențiez faptul că, principalul obiectiv al Acordului Basel este de a promova stabilitatea sistemului bancar la nivel global. În opinia noastră, concluziile Comitetului Basel, printr-o similitudine cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, au titlul de recomandări sau ghid, lasând la latitudinea autorităților bancare ale fiecărei țări, modul în care vor fi implementate în sectorul bancar național

Basel I oferea pentru implementarea structurii de măsurare a riscului creditului un standard de capital minim de 8% până la sfârșitul lui 1992. Din anul 1988, această structură a fost progresiv introdusă nu doar în țările membre, dar și, practic, în toate celelalte țări cu bănci internaționale active. Aș dori să evidențiez faptul că, deși a fost deosebit de complex și inovator la momentul elaborării, Acordul Basel I nu a mai corespuns tendințelor noi de evoluție a pieței financiare.

Acordul Basel II a adus un plus de valoare reglementărilor prudențiale. În urma crizei financiare globale din anul 2008, Comitetul de Supraveghere Bancară a exprimat importanța revizuirii Acordului Basel II. Structura Acordului Basel II descrie o măsură mai detaliată și un standard minim pentru adecvarea capitalului pe care autoritățile naționale de supraveghere au încercat să le implementeze prin adoptarea de reguli interne și proceduri de adoptare. S-au îmbunătățit regulile existente prin alinierea cerințelor de reglare a capitalului la riscurile inerente cu care băncile se confruntă. În opinia noastră, structura Basel II a promovat o abordare mai avansată a supravegherii capitalului care au încurajat băncile să identifice riscurile cu care s-ar putea confrunța și să dezvolte sau să își îmbunătățească abilitatea de a administra acele riscuri. Ca urmare, a intenționat să fie mai flexibilă și mai aptă să evolueze o dată cu progresele piețelor și ale practicilor de administrare a riscului.

Basel III Acordul la care a ajuns Comitetul de la Basel asupra pachetului de reforme cunoscut sub denumirea de „Basel III”, avizat de Grupul Guvernatorilor și Supraveghetorilor, marchează consolidarea semnificativă a cerințelor de capital și de lichiditate aplicabile băncilor, reprezentând o parte esențială a noului cadru prudențial. Banca Centrală Europeană își declară sprijinul fără rezerve pentru acest nou cadru și consideră că implementarea treptată a pachetului Basel III, trebuie să constituie o prioritate absolută. O altă componentă majoră a eforturilor de consolidare a rezistenței sistemului financiar la șocuri constă în activitatea Comitetului de Stabilitate Financiară vizând elaborarea unui cadru integrat pentru a reduce riscurile și externalitățile asociate instituțiilor financiare de importanță sistemică. Aș dori să evidențiez faptul că, Basel III reprezintă o revizuire fundamentală a cadrului de reglementare și supraveghere a industriei bancare pe viitor,

obiectivul fiind consolidarea stabilității sistemului financiar. În opinia noastră, o provocare majoră va fi introducerea în legislația națională a cadrului de reglementare CRD IV în vederea implementării prevederilor Basel III.

Basel IV Ansamblul de reglementari cunoscut sub numele de Basel III nu constituie finalul valului legislativ cauzat de criza financiară internațională. Se așteaptă deja un Basel IV care să ducă mai departe cadrul prudential de reglementare și să completeze aspectele neacoperite de Basel III.

Concluzii privind aportul și calitatea informațiilor financiar-contabile în procesul intern de adecvare a capitalului la risc în bănci

Un element esențial al managementului riscului este alocarea capitalului pentru diminuarea riscului, cu etapele sale: adecvarea capitalului în vederea diminuării riscurilor, alocarea costurilor și metodologia RAPM (Măsura Performanței Ajustată la Risc). Procesul intern de adecvare a capitalului în vederea diminuării riscului reprezintă centrul facilitării managementului riscului și implică măsurarea riscului în cadrul fiecărei activități, precum și adecvarea capitalului fiecărei linii de afaceri/activitate. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri este derulat de către instituțiile supravegheate. Fiind un proces deosebit de cuprinzător, ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) include descrierea modului de coordonare de către organele de conducere, de monitorizare, raportare și control utilizate pentru identificarea și măsurarea riscurilor, care trebuie să asigure un nivel adecvat al capitalului, corespunzător profilului de risc. Aș dori să menționez că, unul din factorii care încetinesc procesul de adoptare a noilor metode bazate pe modele este prudența. România pregătește în acest moment terenul pentru aplicarea de noi modele, dar prudența tradițională pare încă să prevaleze în raționament. De asemenea, aș dori să relev faptul că, există o serie de factori care încurajează băncile naționale să se adapteze la Basel III cât mai repede. În primul rând, o bancă aflată pe cale să implementeze Basel III este mult mai atractivă pentru potențialii investitori străini și poate să obțină un preț mai mare pentru acțiunile sale. Totodată, se poate integra într-o rețea mondială.

În România, în scopul perfecționării procesului intern de adecvare a capitalului la risc, instituțiile de credit au optat cu precădere pentru utilizarea metodelor standard, în detrimentul abordărilor bazate pe modele interne (Palfi C., 2009), deoarece:

- capitalul băncilor este semnificativ superior nivelului minim reglementat (12%), neexistând astfel stimulentele de a economisi fonduri proprii prin folosirea metodelor mai avansate;

- piața bancară românească poate fi considerată prea mică la nivelul grupului pentru a justifica costurile aferente implementării abordărilor avansate ale Basel II, băncile fiind orientate în prezent cu predilecție spre creșterea cotei de piață;
- calitatea datelor statistice pentru alimentarea modelelor interne este nemulțumitoare.

Capitalul bancar, deși are o pondere relativ redusă în bilanțul băncii, reprezintă un element fundamental în ceea ce privește gestionarea riscurilor de orice fel, cu care se confruntă o instituție de credit. Adecvarea capitalului reprezintă preocuparea de bază pentru reglementarea bancară pentru că un sistem bancar format din bănci puternic capitalizate va putea depăși mult mai ușor diversele obstacole inerente. În urma analizei comparative privind cerințele de capital calculate conform celor trei acorduri Basel, am dedus faptul că:

Cerința de capital conform Basel I < Cerința de capital conform Basel II < Cerința de capital conform Basel III.

În opinia noastră, una din condițiile perfecționării continue a procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci trebuie să aibă la bază posibilitatea de a lua cele mai bune decizii în interesul instituției de credit. Deciziile optime pentru un bun management al instituției de credit au la bază informațiile primite, în special din situațiile financiare ale acestora.

Aportul informațional inclus în Raportările conform Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) permit o comparabilitate mai facilă a performanțelor financiare a băncilor din România cu performanțele băncilor din alte țări, fiind solicitat mai mult de nevoile investitorilor și piețelor de capital, pentru transparență. Astfel, raportările conform Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) permit evitarea dezavantajelor competitive pe piața mondială, transparența și posibilitatea de comparabilitate mai ușoară. Ca și dezavantaje, aș dori să menționez sistemele informaționale care trebuie adaptate noilor cerințe, precum și adaptarea resurselor umane la noile sisteme. Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) implică riscuri de natură operațională, revizuirea cadrului de reglementare în domeniile prudential și statistic, inclusiv a aplicațiilor informatice, implicând astfel costuri suplimentare.

Atâta timp cât managementul beneficiază cel mai mult de pe urma indicatorilor financiari, examinați lunar, trimestrial sau anual este foarte utilă informația contabilă de calitate, care va permite atingerea performanței, prin luarea celor mai bune decizii. Eșantionul de date utilizat pentru relevarea aportului informațional în procesul intern de adecvare a capitalului

la risc, este un panel format din 6 instituții de credit, din care 4 au personalitate juridică română iar 2 au personalitate juridică bulgărească. Datele pentru analiza comparativă a indicatorilor financiari a acestor instituții de credit se referă la anul 2012. Aportul informațional obținut din analiza comparativă a indicatorilor financiari a celor șase bănci cotate la Bursa de Valori București și Bursa de Valori Sofia, este relevant pentru un proces calitativ de management bancar, menționând totodată faptul că, relația cea mai directă dintre contabilitate și managerul băncii este dată de calitatea informației contabile (prin documentele de sinteză).

În opinia noastră, un nivel ridicat al calității procesului intern de adecvare a capitalului bancar la risc, este rezultatul elementelor informaționale și binențeles al unei bune interpretări a acestora. Eficacitatea adecvării capitalului bancar la risc depinde de posibilitatea identificării, din multitudinea de date furnizate de contabilitate, a informațiilor cu adevărat relevante. După cum am relevat în demersul nostru științific, pentru adecvarea capitalului se fac numeroase calcule privind activele ponderate la risc, cerințele de capital, indicatorul de solvabilitate iar contribuția informațiilor financiar-contabile din situațiile financiare anuale, în efectuarea acestora este elementul de bază. Informațiile contabile trebuie să fie exacte, verificabile, pertinente, omogene. Astfel, pe baza acestora, și totodată împreună cu abilitățile, profesionalismul managerului băncii se poate asigura un proces optim, în continuă perfecționare de adecvare a capitalului la risc în bănci.

Aș dori să relev faptul că am reușit să ating obiectivele operaționale prin care subliniez interdependența dintre informațiile financiar-contabile și perfecționarea continuă a procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, importanța informațiilor financiar-contabile din situațiile financiar-contabile în procesul de gestionare a riscurilor bancare, a adecvării capitalului, precum și faptul că gestionarea riscurilor trebuie să se realizeze totodată cu adecvarea corespunzătoare a capitalului.

6. Limitele și perspectivele cercetării științifice

Funcția esențială a capitalului bancar este aceea de a asigura publicul asupra stabilității băncii, rolul primar al capitalului propriu este să țină banca deschisă să-și continue activitatea astfel încât timpul și profiturile să absoarbă pierderile, iar publicul să nu își piardă

încrederea. Prezenta teză se încadrează în aria de cercetare propusă și respectă obiectivele stabilite inițial. Cu toate acestea este foarte dificilă de realizat adecvarea capitalului bancar conform cu cerințele Uniunii Europene. Domeniul de cercetare este, în realitate, mult mai larg și imposibil de acoperit în totalitate printr-un model general, care se dorește a fi aplicat în practică de instituțiile bancare. De asemenea, modelul prezentat cuprinde doar elemente de referință, astfel rămân probleme deschise care pot fi abordate și perfecționate în cadrul viitoarelor cercetări.

Fără a avea pretenția de a fi epuizat tehnicile și metodele utilizate în analiza adecvării capitalului bancar, un subiect foarte amplu, complex și dinamic, în permanență dezbătut de literatura de specialitate, considerăm că, studiile prezentate în prezenta teză constituie o perspectivă pentru cercetări viitoare. Totodată acestea prezintă anumite limite, având în vedere dificultatea realizării unui studiu exhaustiv la nivelul tuturor instrumentelor de gestiune a riscurilor bancare, și totodată la nivelul analizei adecvării capitalului bancar.

Limitele cercetării se pot identifica făcând referire atât la dinamica subiectului discutat, cât și la amploarea literaturii de specialitate, care a impus realizarea unei delimitări metodologice în vederea unui studiu elaborat. Pe de altă parte, unele analize s-au efectuat doar la nivelul anumitor piețe financiar-bancare. Această cercetare științifică realizată prin prezenta teză de doctorat prezintă anumite limite de ordin formal și de natură organizatorică:

- Limitele de ordin formal ale problematicilor abordate se rezumă la faptul că, în determinarea pașilor caracteristici studierii valorificării informațiilor financiar-contabile la perfecționarea procesului intern de adecvare a capitalului la risc în bănci, particularitățile fiecărei activități bancare din fiecare instituție de credit își pun amprenta;
- Limitele de natură organizatorică ale problematicilor abordate se rezumă la realizarea stadiului cercetării pe o perioadă mai îndelungată de timp și la lucrări de specialitate publicate și în alte limbi de circulație internațională (în limba engleză și în limba franceză).

Aș dori să menționez că limitele prezentate mai sus pot fi transformate în perspective ale cercetării.

Din multitudinea metodelor și tehnicilor de gestionare a riscurilor, a metodelor de calculare a capitalului bancar utilizate la nivel internațional, s-au descris cele mai utilizate în România, având în vedere gradul de dezvoltare a pieței bancare din țara noastră, dar și stadiul implementării prevederilor Acordului Basel III. După ce băncile își constituie o bază de date

solidă referitoare la clienți și la istoricul relației cu aceștia este interesant de studiat opțiunile de adecvare a capitalului utilizate de fiecare bancă, precum și eficiența acestora din punct de vedere al gestiunii adecvate a profilului de risc pe de o parte și a cheltuielilor de capital pe de altă parte.

Perspectivile cercetării

Aș dori să menționez că aceste limite prezentate mai sus pot fi transformate în perspective ale cercetării. Pe baza limitelor enunțate anterior, am identificat anumite perspective de cercetare, ce pot constitui direcții ale viitoarelor cercetări și anume:

- conturarea corelației existente între problemele băncilor comerciale din România și gradul de respectare al prevederilor naționale;
- identificarea ariilor tematice în respectarea prevederilor legale amintite;
- realizarea unei cercetări referitoare la relația dintre principalele organisme ce reglementează activitatea bancară și problemele rezolvate sau nu ale practicienilor din domeniu;
- extinderea stadiului cercetării pe tematici complementare activității bancare.

O recomandare ar putea fi îmbunătățirea modelului de implementare a Acordului Basel în țările Uniunii Europene deoarece concluziile unor astfel de cercetări, efectele potențiale ale acestora pot avea drept beneficiar direct mediul economic local, național și internațional.

O altă recomandare ar putea fi continuarea cercetării deschise în capitolul trei referitoare la încercarea de a identifica noi modalități de îmbunătățire a metodologiei de perfecționării perfecționării adecvării capitalului bancar la riscuri. De asemenea, propunem investirea de resurse în cercetarea și implementarea unor softuri specializate de colectare și prelucrare a informațiilor necesare în procesul de documentație a activității bancare.

Orice lucrare de cercetare, oricât de complexă ar fi, nu poate elucidă toate aspectele referitoare la problematicile supuse cercetării. Aș dori să menționez că, noi întrebări și noi răspunsuri ar îmbunătăți calitatea acestei cercetări, motiv pentru care propunem pentru viitoarele cercetări identificarea unor dificultăți cu care se confruntă băncile comerciale în România, dezvoltarea unei cercetări mai ample și complexe privind desfășurarea activității bancare, dezvoltarea unor studii și chestionare privind procesul intern de adecvare a capitalului bancar la riscuri.

Concluzia finală care se desprinde din această cercetare în domeniul perfecționării procesului intern al adecvării capitalului la risc în bănci, este că metodele și tehnicile de gestiune a riscului, de calculare a capitalului trebuie revizuite în permanență și adaptate schimbărilor care au loc pe piețele financiare. Implementarea Acordului Basel III este o necesitate în contextul economic și financiar actual.

7. Referințe bibliografice

A. Cărți de specialitate

1. Bădescu, A., Dobre, I., (2001), *Modelarea deciziilor economico-financiare*, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea
2. Basno, C., Dardac, N., (2001), *Integrarea monetar - bancară europeană*, Editura Didactică și Pedagogică, București
3. Basno, C., Dardac, N., (2002), *Management bancar*, Editura Economică, București
4. Basno, Cezar, Dardac, Nicolae, (2004), *Sisteme de plăți, compensări și decontări*, Editura Didactică și Pedagogică, București
5. Basno, C., Dardac, N., (1996), *Operațiuni bancare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
6. Basno, C., Dardac, N., Floricel, C., (1997), *Monedă, credit, bănci*, Editura Didactică și Pedagogică, București
7. Bardoloi, S., (2004), *Measuring Operational Risk: The Data Challenges*, Banking and Technology New Service Network, England
8. Bătrâncea, Ioan, Bătrâncea, Larissa-Margareta, Borlea, Sorin, (2008), *Analiza financiară în bănci*, Editura Risoprint Cluj-Napoca
9. Bătrâncea, Ioan, Trenca, Ioan, Bejenaru, Aurel, Borlea, Sorin, (2008), *Analiza performanțelor și riscurilor în bănci*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
10. Bătrâncea, I. (coord), (2010), *Analiza financiară în bănci*, Editura Risopoint, Cluj Napoca
11. Beju, Daniela, (2004), *Mecanisme monetare și instituții bancare*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
12. Bredea, Cosmin (și colab.), (2001), *Riscul și performanța creditului bancar în România*, CNI Coresi, București
13. Burton, Maureen, Raymond, Lombra, (2005), *The Financial System and the Economy: Principles of Money & Banking* With Infotrac, South – Western College Pub
14. Capron, M.,(1994), *Contabilitate în perspectivă*, Editura Humanitas, București
15. Căpraru, B., (2009), *Retail banking*, Editura C.h. Beck, București
16. Cecchetti, Stephen, Schoenholtz, K., (2010), *Money, Banking And Financial Markets*, 3-rd edition, McGraw-Hill/Irwin
17. Cem, K., Taylor, M.W., (2000), *Toward a New Global Banking Standard. The Basel Committee's Proposals*, Finance & Development, december

18. Cocriș, V., Chirleşan, D., (2006), *Tehnica operațiunilor bancare*, Editura Universității "Al. I. Cuza" Iași
19. Cuzdriorean, Dan Dacian, (2011), *Dezvoltări și aprofundări privind relația dintre contabilitate și fiscalitate* (teză de doctorat)
20. Dănilă, N., Anghel, L.C., Dănilă, M.I.,(2002), *Managementul lichidității bancare*, Editura Economică, București
21. Dănilă, Nicolae, (2004), *Retail banking*, Editura Expert, București
22. Dănilă, Nicolae, Berea, A.O., (2000), *Management bancar. Fundamente și orientări*, Editura Economică, București
23. Dedu, V., (2008), *Gestiune și audit bancar*, Ediția a II-a, Editura Economică, București
24. Dedu, V., (2001), *Gestiunea și auditul bancar*, Ediția a 3-a, Editura pentru Șt. Naționale, București
25. Demetrescu, C.G., (1947), *Istoria critică a literaturii contabile din România*, Editura Socec, București
26. Kirițescu, C., Dobrescu, E., (1998), *Băncile, mica enciclopedie*, Editura Expert, București
27. Dobroțeanu, L., Dobroțeanu, C.L., (2002), *Audit - concepte și practici: abordare națională și internațională*, Editura Economică, București
28. Făt, Codruța Maria, (2007), *Finanțe internaționale*, Editura Casa Cărții de Știință Cluj-Napoca
29. Feleagă, L., Feleagă, N., (2005), *Financial Accounting, an european and international approach*, volumele I și II, Infomega Publishing House
30. Filip, Gheorghe (coord.), (2001), *Impactul factorilor financiari-monetari asupra dezvoltării economice*, Editura Sedcom Libris, Iași
31. Grandin, P., (1998), *Mesure de Performance des Fonds d'Investissement: Méthodologie et résultats*, Editura Economica, Paris
32. Găban, Lucian, (2009), *Retail&corporate banking*, Editura Aeternitas, Alba Iulia
33. Gallati, R., (2003), *Risk management and capital adequacy*, McGraw-Hill
34. Giurgiu, A.I., (2000), *Finanțele firmei*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
35. Ghiță, M., Iațco, C., Brezuleanu, C.O., Vorniceanu, M., (2009), *Guvernanța corporativă și auditul intern*, Editura Tipo Moldova, Iași
36. Greuning van, Hennie, Bratanovici, S.B., (2004), *Analiza și managementul riscului bancar*, Casa de Editură Irecson, București
37. Heșes Gavra, Iosif, (2003), *Organizarea și operațiunile băncilor*, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara
38. Hoanță, N., (2000), *Bani și Bănci*, Editura Economică, București
39. Iliescu, C., (2003), *Managementul riscului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
40. Ionescu, C.L., (1999), *Analiza riscului în creditare*, Institutul Bancar Român, București
41. Ionescu, C.L., (1996), *Băncile și operațiunile bancare*, Editura Economică, București
42. Isărescu, Mugur, (2009), *Reflecții economice*, Editura Expert, București
43. Isărescu, Mugur, (2006), *Reflecții Economice*Piețe, Bani, Bănci*, Vol. II., Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consens, Editura Expert, București
44. Isărescu, Mugur, (2002), *Reforma Bancară din România: 1990-2002. În primul deceniu al reformei bancare din România, Vol. I, Banca Națională a României*, București
45. Joseph, F., Sinkey, Jr., (2002), *Commercial Bank Financial Management*, 6-th Edition, Prentice Hall
46. Kalsone, Amundsen, (2009), *Retail banking in Europe-The Way Forward*, Danmarks Nationalbank Working Paper
47. Koch, R., (2001), *Dicționar de finanțe*, Editura Teora, București

48. Koch, R., Timothy, W., (1995), *Bank Management*, Third edition, The Dryden Press
49. Koch, R., Timothy, W, MacDonald, S., (2003), *Bank management*, Fifth Edition, Thomson South-Western
50. Malcolm, Smith, (2003), *Research methods in accounting*, SAGE Publications Ltd, London
51. Manolescu, Gh., Diaconescu, A. Sîrbea, (2001), *Management bancar*, Editura Fundației "România de Mâine", București
52. Marga, Andrei, (2009), *Criza și după criză*, Ediția a 2-a, Editura EIKON, Cluj-Napoca
53. Mățiș, Eugenia, Ana, (2009), *Managementul performanței și riscului în băncile comerciale din România*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
54. Mățiș, Eugenia, Ana, (2010), *Management bancar*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
55. Mățiș, Dumitru, 2005, *Bazele contabilității – aspecte teoretice și practice*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca
56. Mățiș, Dumitru, (2003), *Contabilitatea operațiunilor speciale*, Editura Intelcredo, Deva
57. Mățiș, Dumitru, (2005), *Bazele contabilității pentru viitori economiști*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
58. Mățiș, D. , Pop, A., (2010), *Contabilitate financiară*, Ediția a III-a, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
59. Mustață, R.V., (2008), *Sisteme de măsurare a armonizării și diversității contabile - între necesitate și spontaneitate*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
60. Mestchian., P., (2005), *Advances in Operational Risk: Firm-wide for Financial Institutions*, Second Edition, Incisive Media Ltd., London,UK
61. Mihai, I., Mihai, T.I., (2002), *Trade finance – finanțarea comerțului*, Editura Economică, București
62. Mureșan, Mariana, Palfi, Cristina, David, Delia, Păiușan, Luminița, (2009), *Contabilitatea societăților bancare*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
63. Mureșan, Mariana, Palfi, Cristina, Fulop, Melinda, Ungureanu, Camelia, (2008), *Contabilitatea instituțiilor de credit*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
64. Mureșan, Mariana, Temes, I., (1998), *Contabilitatea societăților bancare*, Editura Napoca, Cluj-Napoca
65. Mureșan, Mariana, Temes, I., (2000), *Contabilitate bancară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
66. Mihai, Ilie, (2003), *Tehnica și managementul operațiunilor bancare*, Editura Expert, București
67. Mihăescu, Sorin, (1999), *Control financiar bancar*, Editura Sedcom Libris, Iași
68. Mihuț, I., și colaboratorii, (2003), *Management general*, Editura Carpatina, Cluj-Napoca
69. Mironiuc, Marilena, (2006), *Analiza economico-financiară: elemente teoretico-metodologice și aplicații*, Editura Sedcom Libris, Iași
70. Nițu, Ion, (2000), *Managementul riscului bancar*, Editura Expert, București
71. Nițu, I., (2002), *Control și audit bancar*, Editura Economică, București
72. Ong, M.K., (2005), *The Basel Handbook: A Gide for Financial Practitioners*, Incisive Media Ltd. With KPMG, London, UK
73. Oprean, Ioan, (2002), *Control și audit financiar-contabil*, Editura Intelcredo, Deva
74. Opreșescu, Marin, Popescu, Genica, Spulbăr, Cristi, (2002), *Monedă și credit*, Editura Universitaria, Craiova
75. Opreșescu, Marin, (coord), (2006), *Managementul riscurilor și performanțelor bancare*, Editura Universitaria, Craiova
76. Owen, M., (2004), *Preparing for the pain of Basel II*, Banking and Technology New Service Network, UK

77. Popa, A., Vasilescu, L.G., Fira, B., (2005), *Posibile implicații ale introducerii Acordului Basel II în România*, Analele Universității din Oradea, Oradea
78. Palfi, Cristina Alexandrina, (2009), *Managementul financiar-contabil al riscurilor în activitatea bancară*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
79. Păun, N., (1995), *Bani și bănci în structuri europene*, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca
80. Pereș, I, Mateș, D., Pereș, C., (2005), *Bazele contabilității*, Editura Mirton, Timișoara
81. Ritter, Lawrence S., Udell, Gregory, F., Silber, W. L., (2003), *Principles of Money*, Banking & Financial Markets, Addison – Wesley
82. Roșca, Teodor, (2002), *Monedă și credit*, Ediția. a II-a, Editura. Altip, Alba Iulia
83. Rotaru, C., (2001), *Managementul performanței bancare*, Editura Expert, București
84. Rotaru, Constantin, (2000), *Sistemul bancar românesc și integrarea europeană*, Editura Expert, București
85. Roxin, Luminița, (1997), *Gestiunea riscurilor bancare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
86. Soros, George, (2002), *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iași
87. Soros, George, (2008), *Noua paradigmă a piețelor financiare*, Editura Litera Internațional, București
88. Spencer, Pickett, K.,H., (2006), *The Internal Auditing Handbook*, Second Edition, Editura John Wiley & Sons, III, River Street, Hoboken, New York, USA, p. 54, definiție dată de Peter L. Bernstein, autorul primei lucrări privind auditul intern
89. Spulbăr, Cristi, (2008), *Management bancar*, Ediția a 2-a Editura SITECH, Craiova
90. Stoica, M., (1999), *Management bancar*, Editura Economică, București
91. Stoica, M., (2002), *Gestiune bancară*, Editura Lumina Lex, București
92. Stoica, Ovidiu, (2003), *Integrare financiar-monetară europeană*, Curs “Jean Monnet”, Editura Junimea, Iași
93. Stoica, O., Filipescu, D., Căpraru, B., (2005), *Efecte ale integrării europene asupra sistemului bancar românesc*, Editura Universității “Al. I. Cuza”, Iași
94. Stulz, René (2008), “*Risk Management Failures: What Are They and When Do They Happen?*”, Dice Center for Research in Financial Economics, Fisher College of Business WP
95. Stiglitz, J., (2003), *Globalizarea- speranțe și deziluzii*, Editura Economică, București
96. Sucală, Lucia, Ștefănescu, Cristina, (2009), *Contabilitate bancară – studii de caz*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
97. Trenca, Ioan, (2005), *Fundamentele managementului financiar*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
98. Trenca, Ioan, (2008), *Metode și tehnici bancare*, Ediția a 3-a, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
99. Trenca, Ioan, (2008), *Tehnica bancară*, Ediția a 3-a, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
100. Trenca, Ioan, (coord), (2007), *Transferuri bancare - principii, experiențe, eficiențe*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
101. Trenca, Ioan, Bătrânca, Ioan, (coord), (2008), *Analiza performanțelor și riscurilor bancare*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
102. Trenca, Ioan, Benyovszki, A., (2011), *Riscul portofoliului de credite bancare, soluții de management*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
103. Trenca, I., Bolocan, M.D., (2011), *Performanță și risc în bănci*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
104. Turliuc, Vasile, Cocriș, Vasile, ș.a., (2005), *Monedă și credit*, Editura Economică, Chișinău
105. Uyemura, D.G., Van Deventer, Donald R., (1993), *Financial Risk management in banking*, McGraw-Hill
106. Broquet, C., Van Den Berg, A., (1991), *Gestion de portefeuille*, De Boeck-Wesmael, Bruxelles

107. Voina, D., (1932), *Faze din evoluția contabilității*, Cluj-Napoca
108. Voinea, Liviu, (2008), *Sfârșitul economiei iluziei*, Editura Publică, București
109. Viviani, J. - L., (1997), *Gestion de portefeuille*, Editura Dunod, Paris

B. Articole de specialitate

1. Auerbach, A.J., (2011), *Long-Term Fiscal Sustainability in Major Economies*, University of California, Berkeley, July
2. Blundell-Wignall, A., Atkinson, P., (2010), *What Will Basel III Achieve?*
3. Blundell-Wignall, A., Atkinson, P., (2010), *Thinking Beyond Basel III: Necessary Solutions for Capital and Liquidity*, *OECD Journal: Financial Market Trends*
4. Berger, A.N., Klapper, L.F., and Rima Turk-Ariss, (2009), *Bank Competition and Financial Stability*, *Journal of Financial Services Research*, Volume 35, Number 2/April
5. Amat, O., Balke, J., Oliveras, E., (2007), *The struggle against creative accounting: is "true and fair view" part of the problem or part of the solution?*, Working paper
6. Arnold, J., (1991), *The Future Shape of Financial Reports*, Accountancy, May
7. Artigas, C.T., (2004), *A review of Credit Registers and their use of Basel II*, *Financial Stability Institute*
8. Bardos, M., (1998), *Detecting the risk of company failure at the Banque de France*, *Journal of Banking and Finance* nr. 22
9. Bătrâncea, M., Bătrâncea, I., Barb, A., Todea, N., (1999), *Diagnosticul economic al firmei*, *Revista Tribuna Economică* nr. 15/1999
10. Bătrâncea, I., Hesham, S., (2004), *Modalități de analiză a riscului bancar*, *Revista Contabilitate și Informatică de Gestiuone*, nr.10, ASE, București
11. Beaver, W.H., (1968), *Alternative Accounting Measures as Indicators of Failure*, *Accounting Review*
12. Basel Committee on Banking, (2010), *Supervision Strengthening the resilience of the banking sector* Basel Committee on Banking Supervision (2011), *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, Bank for International Settlements, <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>
13. Bichi, C., (2005), *Basel II and operational risk*, *Financial Market Review* no. 11/2005
14. Bichi, C., (2004), *Basel II final version și Basel II and operational risk*, *Revista Financial Market Review* nr. 7-8/2004
15. Bonaci, C.G., Strouhak, J., Matiș, E.A., (2009), *Reporting for Derivatives: One of the Financial Crisis' roots?*, *Journal of International Finance and Economics*, Vol. 9, Nr.1
16. Blavy, R., (2005), *Monitoring and Commitment in Bank Lending Behavior*, *International Money Funds*, Working Paper nr. 222
17. Bourguignon, A., (1995), *La performance, essais de definition*, *Revue francaise de comptabilite* nr. 269
18. Carling, K., Jacobson, T., Linde, J., Roszbach, K., (2002), *Capital Charges under Basel II: Corporate Credit Risk Modelling and the Macro Economy*, *Sveriges Riskbank Working Paper Series*, No. 142/2002
19. Cecchetti, S. G., Kohler, Marion, (2012), *When capital adequacy and interest rate policy are substitutes (and when they are not)*, *BIS Working Papers 379*, Bank for International Settlements
20. Charles, W. Calomiris (2009). *"Banking Crises and the Rules of the Game," Working Papers 2009/14*, Czech National Bank, Research Department.
21. Coopens, F., Gonzalez, F., Winkler, G. (2007), *The performance of credit rating systems in the assessment of collateral used in Eurosystem monetary policy operations – European Central Bank*, Occasional paper

nr. 65/2007

22. Cruz, M., (2005), *Operational Risk Modelling and Analysis*, Incisive Media Ltd., London
23. Crichton, J., (1990), *Cash-flow Statements – What are the choices? – Accountancy*, October
24. Dardac, N., Moinescu, B., (2007), *Evaluarea cantitativă a riscului de credit din perspectiva Basel II*, Revista Economie teoretică și practică
25. Dardac, N., Moinescu, B., (2007), *Tehnici de validare a modelelor interne pentru riscul de credit*, Revista Economie teoretică și practică
26. Dardac, N., Moinescu, B., (2007), *Evaluarea managementului instituțiilor de credit prin metode cantitative*, Revista Economie teoretică și practică
27. Dardac, N., Moinescu, B., (2006), *Probleme privind operaționalizarea Acordului BASEL II la nivelul sistemului bancar din România*, Revista Analiză și proiecție economică
28. Dierick, F., Pires, F., Scheicher, M., Spitzer, K.G., (2005), *The New Basel Capital Framework and its Implementation in the European Union* European Central Bank, Occasional Paper Series, nr. 42/decembrie 2005
29. David, D. VanHoose, (2008), *Bank Capital Regulation, Economic Stability, and Monetary Policy*, *Atlantic Economic Journal*, Volume 36, Number 1 / March
30. Davis, E., (2005), *Operational Risk Practical Approaches to Implementation*, Incisive Media Ltd., London
31. Douglas, J. Elliott, (2010), *Basel III, the Banks, and the Economy*, The Brookings Institution
32. Dougherty, C., (2007), *Economic powers to study growing influence of hedge funds*, International Herald Tribune
33. Elsinger, Helmut, (2003), *Risk Assessment for Banking Systems*, 14-th Annual Utah Winter Finance Conference Paper; EFA 2003 Annual Conference Paper No. 437
34. Franklin, Raines, (2002), discurs în cadrul simpozionului “*The rise of risk management: Basel and beyond*”, organizat de Federal Deposit Insurance Corporation, New York
35. Georgescu, F., (2005), *Stadiul pregătirii pentru aplicarea reglementărilor Basel II în sistemul bancar românesc*, prezentarea la seminarul “Managementul riscurilor în perspective Basel II”, ediția a II-a, organizat de Finmedia
36. Basel Committee, (2010), *Banking Supervision Group of Governors and Heads of Supervision announces higher global minimum capital standards*,
37. Hyun, Song Shin, (2010), *Macroprudential Policies Beyond Basel III*, Princeton University
38. International Monetary Fund., (2007), *Global Financial Stability Report*, International Capital Markets Department on Market Developments and Issues
39. Isărescu, Mugur, (2003), *România: Sistemul bancar – prezent și viitor*, prezentare susținută la FINFAIR
40. Isărescu, Mugur, (2008), *Strategia 2025, Dezvoltarea durabilă a sectorului financiar-bancar al României în perioada 2005-2025. Finanțarea marilor proiecte*, Prezentare la Conferința *Calea spre standarde Europene în servicii financiare*, Râmnicu Vâlcea
41. Jaime, Caruana, (2010), *Macroprudential policy: could it have been different this time?*, prezentat la *People’s Bank of China seminar on macroprudential policy in cooperation with the International Monetary Fund Shanghai*
42. Lăzărescu, S., (2005), *Noul Acord de la Basel – Prezentare de ansamblu*, Tribuna Economică, nr. 21
43. Mățiș, E. A., Mutu, S., (2009), *Calculating VaR through Historical Simulation and Monte Carlo Simulation*, *Studia Universitatis Oeconomica*, Vol. 54, nr. 2/2009, p.90-99

44. Mătiș, E. A., Nagy, Zs. A., (2009), *The Management of Liquidity Risk in the Banking System in Crisis Conditions*, Vol. Conferinței Internaționale Criza financiară și economică – Cauze, Efecte, Soluții, Cluj-Napoca
45. Mihail, N., Cetină, I., Orzan, Gh., (2007), *Credit risk evaluation*, Revista Economie teoretică și practică
46. MacBeth, J.D., Fama, E.F., (1973), *Risk, Return and Equilibrium: Empirical Tests*, Journal of Political Economy
47. Nobes, Ch.,(1993), *The true and fair view: impact on and of the Fourth Directive*, Discussion Papers, University of Reading,
48. Noyelle, D., Westercamp, Gh., (1971), *Cele trei componente ale unui sistem informațional*, *Informatique et gestion, Franța*, nr. 30/1971
49. Nicolas, Veron, (2010), *Un Update on EU Financial Reforms*, *Peterson Institute for International Economics* nr. PB10-30
50. O'Reilly, V.M., Hirsch, M.B., Defiles, P.L., Jaenicke, H.R., (1990), *Montgomery's auditing*, ediția a XI-a, New York
51. Palfi, C.,(1990), *Risk management – objective of Basel II Accord – a challenge for the Romanian banking system*, International Conference Romanian Economy in the European Union – Requirements, Chances, Challenges, Cluj Napoca
52. Palfi, C., (2007), *Implementing Basel II in Romanian Banking System*, *International Conference Competitiveness and European Integration*, Cluj Napoca,
53. Palfi, C., (2007), *Romanian banking System – performance and outlook*, *International Conference Competitiveness and European Integration*, Cluj Napoca,
54. Palfi, C., (2007), *Globalization – a challenge for internal control and audit in banking system*, International Conference Accounting and Management Information System, Bucharest
55. Philipp, H., et al. (2010), *Basel III and European banking: Its impact, how banks might respond, and the challenges of implementation*, EMEA Banking
56. Popa, A., Fira, B., Vasilescu, L.G.,(2005), *Posibile implicații ale introducerii Acordului Basel II în România*, *Analele Universității din Oradea*, Oradea
57. Powell, A., (1989), *The Management of Risk in Developing Country Finance*, *Oxford Review of Economic Policy*, 5 (4), p. 69-87
58. Rosen, Dan, (2004), *Credit Risk Capital Calculation*, Prmia Publications, Vol. 3
59. Stancu, I. și Tinca, E.,(2007), *The Basel II Accord on measuring and managing a bank's risks*, în Revista Economie teoretică și practică
60. Stephen, G., Cecchetti & Marion Kohler & Christian Upper, (2009) *Financial Crises and Economic Activity*, NBER Working Papers 15379, National Bureau of Economic Research
61. Stancu și E. Tinca (2007), *The Basel II Accord on measuring and managing a bank's risks*, publicat în Revista Economie teoretică și practică
62. Șerban, M., (2002), *New Basel II Agreement. New risks for banks*, *Revista Financial Market Review* nr. 12/2002
63. Taylor, M. W., (2000), *Toward a New Global Banking Standard*, Finance and Development
64. Teșu, R.V., (2013), *Basel Accord III - New Capital And Liquidity Standards In The Bank's Capital Adequacy*, Universitatea De Vest Vasile Goldis Arad, The Academic Days Of Arad, 23rd edition

65. Teșu, R.V., (2013), *Comparative analyses of own funds in the romanian banking system in compliance with the Basel Accord(s)*, Universitatea De Vest Vasile Goldis Arad, The Academic Days Of Arad, 23rd edition
66. Teșu, R.V., (2011), *Empirical Study On The Opinion of a Sample of UE Countries, Compared with Romania*, FSEGA Cluj-Napoca, Audit and Accounting Convergence
67. Teșu, R.V., (2011), *Calculation of the Capital Adequacy Ratio to include market risk*, FSEGA Cluj-Napoca, Audit and Accounting Convergence
68. Teșu R. V., (2011), *Main prudential indicators in the banking system and their evolution*, International Conference Challenges of Contemporary Knowledge Based Economy ICMEA 2011, Alba Iulia
69. Teșu, R.V., (2012), *Comparative Study Of Own Funds In The Banking System*, Analele Facultății din Oradea, Oradea, 2012, vol. 1, issue 2, pages 602-607
70. Teșu, R.V., (2013), *Comparative Analysis Of The Bank's Capital Adequacy According To The Basel Agreement*, Analele Facultății din Oradea, Oradea
71. Teșu, R.V., (2013), *Basel I, II, III: Challenges To The Bank's Capital Adequacy*, Analele Facultății din Oradea, Oradea
72. Viral, V. Acharya, Irvind, Gujral, Nirupama, Kulkarni, Hyun, Song Shin, (2011), *Dividends And Bank Capital In The Financial Crisis Of 2007-2009*, National Bureau of Economic Research, Cambridge
73. Voinea, G., Anton, S., G. (2009), *Lessons From The Current Financial Crisis. A Risk Management Approach*, Review of Economic & Business Studies
74. Walls, D., (2008), *Journal of Economics and Finance, Volume 23, Number 2 / June*
75. Walter, S., (2010), *Basel III and Financial Stability*, Speech at the 5 th Biennial Conference on Risk Management and Supervision, Financial Stability Institute, Bank for International Settlements, Basel, 2010, <http://ww.bis.org/speeches/sp101109a.htm>
76. Walter, S., (2011), *Basel III: Stronger Banks and a More Resilient Financial System*, Conference on Basel III, Financial Stability Institute, Basel
77. Zoicaș-Ienciu, A, Făt, M. C., (2008), *The Analysis Of The Relation Between The Evolution Of The Bet Index And The Main Macroeconomic Variables In Romania (1997-2008)*, Analele Universității din Oradea

C. Reviste de specialitate

1. Colecția *Piața Financiară*
2. Colecția *Capital*
3. Colecția *Finanțe, Bănci, Asigurări*
4. Colecția *Finanțe, Credit, Contabilitate*
5. Colecția *Tribuna economică*
6. Colecția *Ziarul Financiar*

D. Legislație

1. Legea nr. 312 din 28 iunie 2004 privind statutul Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 30 iunie 2004);
2. Legea nr. 348 din 14 iulie 2004 privind denominarea monedei naționale (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 664 din 23 iulie 2004);

3. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 99 din 6 decembrie 2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului aprobată, completată și modificată prin Legea nr. 227 din 4 iulie 2007 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1027 din 27 decembrie 2006 și respectiv nr.480 din 18 iulie 2007);
4. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 98 din 6 decembrie 2006 privind supravegherea suplimentară a instituțiilor financiare dintr-un conglomerat financiar (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1023 din 22 decembrie 2006);
5. Ordonanța Guvernului nr.10 din 22 ianuarie 2004 privind falimentul instituțiilor de credit aprobată, completată și modificată prin Legea nr. 278 din 23 iunie 2004 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 30/01/2004 și respectiv nr. 579 din 30/06/2004);
6. Regulamentul nr.1 din 30 martie 2000 privind operațiunile de piață monetară efectuate de Banca Națională a României și facilitățile permanente acordate de aceasta participanților eligibili. (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.142 din 5 aprilie 2000);
7. Regulamentul nr. 1 din 23 februarie 2001 (modificat și completat de Circularele nr. 21/2002, nr.15/2004 și Regulamentul nr. 7/26.07.2005) privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.120/9 martie 2001, nr. 521 / 18 iulie 2002, nr. 689 / 30 iulie 2004 și respectiv nr. 683 / 29 iulie2005), republicat;
8. Regulamentul nr. 6 din 24 iulie 2002, privind regimul rezervelor minime obligatorii (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 1 august 2002);
9. Regulamentul nr. 4/7.04.2004 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscurilor Bancare (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 739 din 16.08.2004);
10. Regulamentul nr. 4 / 1 aprilie 2005 privind regimul valutar (republicat Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 616 / 06.09.2007);
11. Regulamentul nr. 6/2006 privind emiterea și utilizarea instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanții la tranzacțiile cu aceste instrumente și precizările BNR referitoare la aplicabilitatea acestuia (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 15.11.2006);
12. Ordinul 27/2010 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit;
13. Regulament nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora, cu modificările și completările ulterioare;
14. *** BNR, "Raport anual 2001", București, 2001;
15. *** BNR, "Raport anual 2002", București, 2002;
16. *** BNR, "Raport anual 2003", București, 2003;
17. *** BNR, "Raport anual 2004", București, 2004;
18. *** BNR, "Raport anual 2005", București, 2005;
19. *** BNR, "Raport anual 2006", București, 2006;
20. *** BNR, "Raport anual 2007", București, 2007;
21. *** BNR, "Raport anual 2008", București, 2008;
22. *** BNR, "Raport anual 2009", București, 2009;
23. *** BNR, "Raport anual 2010", București, 2010;
24. *** BNR, "Raport anual 2011", București, 2011;
25. *** BNR, "Raport anual 2012", București, 2012;

26. *** Buletine lunare BNR 2000- 2013 ***